

“Yeni Kadın Tarihi”nin Kaynakları¹

“Sources for the ‘New Women’s History’”

Eva S. Moseley

Çeviren / Translated by Selvi Başak Öztürk
Çeviri düzeltmeni / Translation proofreader Sevda Akyüz

“100 yıl sonraki tarihçilerin hangi kanıtlara ihtiyaç duyacağını bilemeyiz. Ancak küratörler ve arşivciler, günümüz tarihçileriyle araştırma ihtiyaçlarını tartışmalı ve sadece araştırma ilgilerinin zamanla değiştiğini değil, Herbert Finch’in belirttiği gibi, bu ilgileri belirlemede bir miktar etkileri olabileceğini de göz önünde bulundurmalarıdır.”

HEMEN HEMEN TÜM ARŞİVCİLER ve elyazması küratörleri, “yeni kadın tarihi”nin önde gelen üyeleriyle yani Kadın Tarihi Kaynakları Araştırması (Women’s History Sources Survey -WHSS) kapsamında yüzlerce arşiv merkezine gönderilen saha çalışanıyla bir şekilde temas kurmuştur. Minnesota Üniversitesi Toplumsal Refah Tarihi Arşivleri Merkezi (University of Minnesota’s Social Welfare History Archives Center) çalışanları tarafından yürütülen ve Beşeri Bilimler Ulusal Vakfı (National Endowment for the Humanities) tarafından finanse edilen bu araştırma, arşivcilik mesleğinde çalışan herkesin kadın tarihinin kalıcı ve önemli bir alan olduğunu fark etmesini sağlamıştır.²

Kısaca tanımlamak gerekirse, yeni kadın tarihi, tüm kadınların ve onların faaliyetlerinin, başarılarının ve ilişki-

lerinin, özellikle de tarihçilerin geleneksel olarak ilgilenmediği kadınların tarihidir. Araştırmacılar, çoğu zaman göz ardı edilen ya da gizli kalmış kişilere ait saklı belgeleri bulmak amacıyla daha çok arşiv kurumuna yöneldikçe, bu tarih de arşivciler³ için giderek daha önemli hale gelecektir. Araştırmacılar bu belgeler sayesinde kadınlar hakkında çok şey öğrenecekler; ayrıca iki temel ve ilgi çekici soruyu araştırırken yararlı kanıtlar bulacaklar: Erkekler ve kadınlar hangi temel farklılıkları gösterirler? Kamusal ve özel alanlar birbirini nasıl etkiler? Yazarın bu konulara olan ilgisini paylaşan arşivciler için kadın tarihi araştırmacıları, tarihin kadın ya da erkek büyük isimlerine yönelik belge toplama ve araştırma çalışmalarını kesintiye uğratan bir dikkat dağıtıcı değil, tam tersi hoş bir meydan okuma olarak görülecektir.

Carroll Smith-Rosenberg, “seçkin ve seçkin olmayan” kadınların kamusal olmayan yaşamlarını ve başarılarını aydınlatmaya çalışan yeni kadın tarihi ile geleneksel tarihin “Büyük Beyaz Adamlar” anlayışını taklit ederek büyük kadınların da olduğunu⁴ göstermeye çalışan geleneksel kadın tarihini karşılaştırdı. Geleneksel

1. Bu yazı, Amerikan Arşivciler Derneği’nin (Society of American Archivists) izniyle çevrilmiş ve yayımlanmıştır, www.archivists.org. ©1980 Amerikan Arşivciler Derneği, İngilizce baskı. ©2025 Amerikan Arşivciler Derneği, Türkçe baskı. Eva S. Moseley, “Sources for the ‘New Women’s History,’” *The American Archivist* 43 (Spring 1980): 180-190. Ayrıca bkz. Eva S. Moseley, “Sources for the ‘New Women’s History,’” *Perspectives on Women’s Archives* içinde, ed. Tanya Zanish-Belcher ve Anke Voss (Chicago: Society of American Archivists, 2013), 103-119.

2. Andrea Hinding ve diğerleri, düz. *Women’s History Sources: A Guide to Archives and Manuscript Collections in the United States* (Kadın Tarihi Kaynakları: Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Arşiv ve El Yazmaları Koleksiyonları Rehberi), 2 cilt. (New York: R. R. Bowker Company, 1979).

3. Bu makale boyunca “arşivci” kelimesi, hem arşivcileri hem de küratörleri kapsayacak şekilde kullanılacaktır.

4. Carroll Smith-Rosenberg, “The New Woman and the New History,” *Feminist Studies* 3, sy. ½ (1976): 186 (1975 SAA toplantısında sunulan bildiri).

kadın tarihi, "Büyük Beyaz Adamlar"ın tarihine kısmi bir düzeltme getirir; ancak geleneksel erkek tarihinin değerlerini, kategorilerini, nedenselliğini ve dönemsel-leştirilmesini benimsemiş olması nedeniyle eksiklikler barındırır.⁵ Smith-Rosenberg'in belirttiği gibi kadınlar, tarihsel olaylar ve değişimin ana akımı olarak kabul edilen alanlarda erkekler kadar öne çıkmadılar; onlar siyasi, askeri, diplomatik ve dini liderlerin küçük bir azınlığını oluşturdular ve çok azı mucit ya da bilim insanı, sanayi lideri, sendika örgütleyicisi, filozof, sanatçı ya da akademisyen oldu. Kadınların kamusal etkinliklere ve eğilimlere sınırlı katkılarına yoğunlaşarak aktif ve etkili olduğu alanları göz ardı eden geleneksel kadın tarihçileri, "Amerikalı kadınların çoğunluğunu [...] Amerikan tarihinin kıyısında kaldı"⁶ diye tanımladılar.

Kadınlar hangi alanlarda etkin ve önemli oldu? Öncelikle ailenin özel dünyasında; daha yakın dönemde ise ailenin işlevlerini üstlenen kamu kurumlarında. Bu, toplumsal tarihin incelediği bir alandır; yeni kadın tarihine ivme kazandıran ise toplumsal tarih, çağdaş kadın hareketi ve geleneksel kadın tarihinin sınırlarına ulaşmış olmasıdır. Ev içi iş bölümü, akrabalık sistemleri, ailedeki güç ilişkileri, çocuk yetiştirme, evlilik, boşanma, cinsellik ve dostluk, toplumsal tarihin ilgi alanlarından bazılarıdır. Toplumsal tarih, devletin temel organlarına odaklanmak yerine hapishaneler, hastaneler, okullar, genelevler ve kiliseler gibi kamu kurumlarını araştırıyor. Bunların herhangi biri ya da tümü, geleneksel tarihçiler tarafından kurumsal yönleriyle ele alınabilir (her ne kadar genellikle sonradan akla gelse de). Toplumsal tarihçiler ise, bu kurumları oluşturan insanlara, onları yönetenlere ve içeride yaşayanlarla yöneticiler arasındaki etkileşimlere odaklanıyor. Açıkçası, kadınlar bu gruplar içinde, yukarıda listelenen kamu liderlerine kıyasla çok daha büyük bir oran oluşturuyorlar (ya da çok daha büyük bir yer tutuyorlar.)

Ancak, nasıl ki kadın tarihi geleneksel tarihin bir versiyonu olabiliyorsa toplumsal tarih de kadınlar dahil edilmeden sürdürülebilir; zaten eğer böyle olmasaydı, *yeni bir kadın tarihine* ihtiyaç duyulmazdı. Örneğin, Amerikan Arşivciler Derneği'nin (Society of American Archivists-SAA) 1974 toplantısında, aile tarihi üzerine düzenlenen bir panel üç erkek konuşmacıdan oluşuyor-

du ve iki moderatörden sadece biri kadındı.⁷ Konuşmacıların aile anlayışı babalar, oğullar ve torunlardan oluşan bir sıralamaya dayanıyordu.. Kadınlar sadece üreme amacıyla vardı; duyguları ve faaliyetleri, tıpkı güçleri ve etkileri gibi büyük ölçüde göz ardı edildi. Erkek tarihçilerden biri, yetişkin kadın başına düşen çocuk sayısının 1800'de 7'ye 1900'de %50 azalarak 3,5'a inmesine, yani düşmesine kadınların nasıl tepki verdiğini merak etti. Kadın moderatör ise farklı sorular sordu. Neden on dokuzuncu yüzyılda bekâr kadın sayısı fazlaydı? Çiftler neden daha az çocukluktu? Bu kararı eşlerden hangisi (kadın ya da erkek) vermişti ya da birlikte mi almışlardı ve nasıl uygulanmıştı? Tüm yeni toplumsal tarih çalışmalarında olduğu gibi seçkin olmayan, anonim insanların eylemleri aile tarihçileri tarafından ciddiye alınır ve özel kararların kamusal hayatı nasıl etkilediğine ışık tutulur; fakat anlaşılana şimdiki kadar çok az tarihçi, kadınları tarihin edilgen figürleri olarak görmek yerine, aktif özneler olarak ele almaya istekli olmuştur.

Tarihçiler, tarihi dönemselleştirirken siyasi idarede yaşanan değişimler gibi kamusal olayları kullandılar. Ancak bu olayların sıradan vatandaşlar -kadın ve erkek üzerindeki etkisi henüz yeterince araştırılmadı. Eğer toplumsal tarih, geleneksel tarihçilerin önemli gördüğü olaylarla çoğu vatandaşın hayatının temelinde değişmeden kaldığını ortaya çıkarırsa, bu tarihçilerin ileri sürdüğü dönemlerin önemini sorgulamak gerekecektir. Richard Vann'a göre Bessemer Konvertörü'nün icadı nasıl erkekler için çığır açtıysa, kauçuk biberon emziği de kadınlar için öyle olmuştu. Vann, konuyu çarpıcı bir şekilde basitleştirerek "kadın tarihinin dönemselleştirilmesinin, kadınların üreme sürecinden özgürleşme aşamalarını göstermesi gerektiğini" ileri sürer.⁸

Tıpkı bazı tarihçiler gibi, hâlâ bu yeni toplumsal tarihin -kadın ya da erkek odaklı- değerli olduğuna ikna olmamış arşivciler de var. Eğer üç değişkeni -seçkin olan/olmayan, kamusal/özel, erkek/kadın- ele alıp, bu sekiz olası kombinasyondan hangilerinin "tarih" oluşturduğunu sorsak, bazı bilim insanları hâlâ tarihin, öncelikle seçkin erkeklerin kamusal yaşamlarından oluştuğunu iddia edecektir. Kabul gören diğer bazı kombinasyonlar ise seçkin erkeklerin özel yaşamları, çok az sayıda seçkin kadının kamusal yaşamları ve seçkin olmayan erkeklerin gruplar halinde (örneğin, ordularda ve işçi sendikalarında) kamusal yaşamlarıdır. Fakat, giderek artan bir şekilde, seçkin olmayan kadınların özel yaşamları da tarihin bir parçası olarak kabul ediliyor ve bu

5. Gerda Lerner, Ekim 1974'te Radcliffe Kolej'de düzenlenen İkinci Berkshire Kadın Tarihi Konferansı'nda (Second Berkshire Conference on the History of Women), "Kadın Tarihinin, Tarih yazımının Geleneksel Kavramlarına Etkileri" (Effects of Women's History upon Traditional Concepts of Historiography) başlıklı panelde "telafi edici tarih" (compensatory history) ve kadın tarihinin gündeme getirdiği diğer konuları tartıştı. Berkshire Konferansı bildirilerine Schlesinger Kütüphanesi'nden ulaşılabilir; telefon numarası MC 244.

6. Smith-Rosenberg, "The New Woman," 187.

7. Ellen DuBois.

8. Richard T. Vann, Towards a Periodization of Women's History (Kadın Tarihinin Dönemselleştirilmesine Doğru), İkinci Berkshire Kadın Tarihi Konferansı'nda sunulan bildiri (Second Berkshire Conference on the History of Women); yukarıdaki 4. dipnota bakınız.

kadınlara dair materyalleri talep eden araştırmacıların sayısı hızla artıyor.

Bugüne kadar pek bilinmeyen kişilerin özel yaşamlarına yönelik araştırmacılarla karşılaşan bir arşivcinin, onlar için yararlı olabilecek kaynak türlerini bilmesi gerekir. Mektuplar yazan ve günlükler tutan orta ve üst sınıf kadınlar hakkında araştırma yapmak için halihazırda kapsamlı kaynaklar bulunuyor; bunlar yeni yöntemlerle kullanılabilir. Fakat, çiftlikteki kadınlar, işçi sınıfı ve adı bilinmeyen yoksul kadınlar üzerine çalışmak için demografik kaynaklar gereklidir. Nüfus sayımı ve diğer istatistiksel veriler, bu kadınların yaşamlarını tanımlamaya yardımcı olabilir: Kadın-erkek oranı ve farklı yaş gruplarındaki kadınların ölüm oranları; evlenen, boşanan, dul kalan ya da terk edilen kadınların sayısı ve yaşları; anne başına çocuk sayısı ve çocukların ölüm oranı; kaç kadının çalıştığı, hangi işlerde istihdam edildiği ve ne kadar ücret aldığı gibi veriler bu kapsamda değerlendirilebilir. Şirket personel kayıtları, ıslahevi, hapishane, mahkeme, hastane ve morg kayıtları var olduğunda ve ulaşılabilir olduklarında, faydalı bilgiler sağlayacaktır.⁹

İşçi sınıfı kadınlarının kendi yaşamlarına dair yorumları neredeyse tamamen eksik; bu durum, orta ve üst sınıf kadınlarının sıklıkla büyük miktarda ürettikleri yazılı anlatımlarla keskin bir karşıtlık oluşturur. Sosyal yardım, hastane, iş ya da diğer vaka kayıtlarının dikkatli bir şekilde kullanılması araştırmacıya çok şey anlatabilir; ancak, yoksul kadınların ne hissettiğini öğrenmenin neredeyse tek yolu, en fazla birkaç yıl öncesine giden ve geçmiş sonradan yorumlayan sözlü tarihtir. Bu tür sözlü tarih çalışmalarında uygun kişileri seçmek ve anlamlı bilgiler elde etmek zorluklar barındırır da, bunlar genellikle arşivcinin doğrudan ilgilendiği konular değildir.¹⁰

Ancak arşivci, mevcut nadir yazılı belgeleri tespit etmek konusunda dikkatli olabilir. Örneğin, bir haber bülteninin kadınlarla ilgili sayısında Emek Tarihi ve Şehircilik Arşivleri (The Archives of Labor History and Urban Affairs), Matilda Robbins'in bir elyazmasını tanıttı; bu belge edebi değerinden ya da yazarının toplum üzerindeki etkisinden ziyade, nadir bulunur olması ve yazarının ruh halini açık bir şekilde yansıtmaya bakımından dikkate değerdir.¹¹ Bir sözleşmeli hizmetkârın,

yarıcı çiftçi eşinin ya da bir hizmetçinin aynı derecede nadir olan mektubu, bu yeni tarih anlayışında yeni bir önem kazanıyor; genellikle patronlarının/efendilerinin kişisel ya da aile arşivleri arasında kaybolmuş olan bu belgeler, çaba sarf etmeye hevesli arşivciler tarafından araştırmacıların dikkatine sunulabilir.

Orta sınıftan gelen kişiler tarafından -öğretmenler, işverenler, reformcular- yoksullar hakkında hazırlanan raporlar ise çok daha yaygındır. Örneğin, Lancaster'daki (Massachusetts) en eski kız ıslahevi olan Kızlar için Devlet Endüstri Okulu'nun kayıtları (State Industrial School for Girls at Lancaster), sadece orada kalanlarla ilgili nesnel veriler sağlamakla kalmaz aynı zamanda kadın yönetici ve görevlilerin öznel yorumlarını da içerir.¹² Bu yorumlar okuyucuya, kızların maruz kaldığı toplumsal baskılar -eleştiri, cezalandırma ve dayatmalar- hakkında bir fikir verir. Boston'daki North Bennet Street Endüstri Okulu (North Bennet Street Industrial School) bir ıslahevi olmasa da, kulüplerinden, sınıflarından ve mesleki yerleştirme ofisinden yararlananlara dair birinci elden neredeyse hiçbir kayıt yoktur. Öğretmenlerin, idarecilerin ve Yönetim Kurulu'nun mektupları ve raporları, mahalledeki İtalyan göçmenlere verilen değeri ve sunulan fırsatları gösterse de, İtalyanlar'ın bunlar hakkında ne hissettiğine dair ise sadece nadir ve genellikle dolaylı ipuçları mevcut.¹³

Kişi ve aile koleksiyonlarındaki kadınlara ait mektuplar ve günlükler, bir zamanlar ailedeki erkeklere ışık tutmak için ya da telafi edici tarih yazımı için veri olarak kullanılmış olabilir. Şimdi ise bu belgeler sağlık konularına; cinsellik ve üreme konusundaki tutumlar ile evlenmeyi reddetme, az ya da daha sık cinsel ilişki ve kürtaj gibi sonuçları olan eylemlere; hem anne hem de kız çocuğu açısından çocuk yetiştirme süreçlerine; hane yönetimine; kadın arkadaşlar ve akrabalar arasındaki bağlara ve benzeri konulara dair sorulara yanıt bulmak için yeni bir bakış açısıyla okunabilir.

Kadınlar Sendikası Ligi (The Women's Trade Union League), işçi sınıfı ve orta sınıf kadınlardan oluşan bir örgüttü. Hedefleri, kadınlar için koruyucu mevzuat, çocuk işçi mevzuatı ve sendikalaşma olmak üzere işçi

9. Bkz. Smith-Rosenberg, "The New Woman", 190.

10. 1976 SAA toplantısında "aktivist arşivci" üzerine bir panelde, bunun üzerine tartışmanın gerekli olup olmadığı görüşüldü; bildiriler *Georgia Archive* dergisinde yayımlandı. *Georgia Archive* 5, sy. 1 (Kış 1977). Ayrıca bkz. F. Gerald Ham, "The Archival Edge," *American Archivist* 38 (Ocak 1975): 5-13; ve Lester J. Cappon'un cevabı, "The Archivist as Collector," *American Archivist* 39 (Ekim 1976): 429-35.

11. Emek Tarihi ve Kent İşleri Arşivleri (Archives of Labor History and Urban Affairs), Wayne State Üniversitesi (Wayne State University), *Newsletter* 2, sy. 1 (Yaz 1972).

12. Bu kayıtlar Commonwealth of Massachusetts'in mülkiyetindedir, ancak Radcliffe Kolejinde Schlesinger Kütüphanesi'nde muhafaza ediliyor.

13. North Bennet Street Endüstri Okulu kayıtları, Schlesinger Kütüphanesi, telefon numarası MC 269.

sınıfına yönelikti. Ancak arşivde yer alan belgeler, yetenekleri sayesinde lider konumuna gelen Mary Anderson, Leonora O'Reilly ve Agnes Nestor gibi az sayıda işçi sınıfından kadın dışında¹⁴, büyük ölçüde orta sınıf liderlerin belgeleridir. Bu belgeler, orta sınıf reformcuların değerleri ve tutumları hakkında bilgi sağlamakla birlikte, genellikle ücretlendirilmemiş ya da düşük ücretli olan bu çalışmalara yönelik motivasyonları ve çalışma azimleri/gösterdikleri çaba hakkında da bazı ipuçları sunar. Sosyal yardım evlerine ait kayıtlar ile Tüketiciler Birliği (Consumers' League) ya da Doğum Kontrolü Birliği (Birth Control League) gibi reform gruplarının kayıtları, orta sınıf kadınların özel yaşamlarına ve düşüncelerine dair benzer bakış açıları sunar; bazı kayıtlar ise kadın ve erkek reformcular arasındaki ilişkiler hakkında kanıtlar da sağlar.

Kadın Seçmenler Birliği (The League of Women Voters), Kadın Kulüpleri Genel Federasyonu (General Federation of Women's Clubs), Üniversiteli Kadınlar Amerikan Derneği (American Association of University Women) ve benzer gruplar sadece orta ve üst sınıftan kadınları kapsar; belgeleri, üyelerin kamusal meselelerle ilgilenirken nispeten kişisel olmayan tutumlarını yansıtır. Fakat bu belgeler bile yeni tarih için yararlı olabilir. Burada da çalışan kadınlar vardır ve belgeler zaman zaman bazı kadınların belirli amaçlar için neden ve nasıl bu kadar çok zaman ve emek harcadıklarına; bu çalışmanın kadınların aile içindeki sorumluluklarıyla nasıl örtüştüğüne ya da çatıştığına ve kadınların birlikte nasıl çalıştıklarına dair kanıt sunar.

Orta ve üst sınıf kadınları, yoksullara kıyasla daha az sayıda olmalarına rağmen, özel düşünceleri ve faaliyetleri hakkında çok daha kapsamlı belgeler bırakmıştır. Kişi ve aile koleksiyonlarındaki kadınlara ait mektuplar ve günlükler, bir zamanlar ailenin erkek üyelerini aydınlatmak için ya da telafi edici tarihyazımı için veri olarak kullanılmış olabilir. Şimdi ise bu belgeler sağlık konularına; cinsellik ve üreme konusundaki tutumlar ile evlenmeyi reddetme, cinsel ilişkiye girme sıklığı ve kürtaj gibi sonuçları olan eylemlere; hem anne hem de kız çocuğu açısından çocuk yetiştirme süreçlerine; hane yönetimine; kadın arkadaşlar ve akrabalar arasındaki bağlara ve benzeri konulara dair sorulara yanıt aramak için yeni bir bakış açısıyla okunabilir. Birden fazla nesilden oluşan aile koleksiyonları, sadece farklı nesillerden kadınlar arasındaki ilişkileri inceleme imkânı sunmakla sınırlı kalmaz, aynı zamanda evlilik, çocuk yetiştirme ve ev içi, gönüllü ya da ücretli çalışma gibi değişen kalıpları mikro düzeyde inceleme olanağı sağlar. Bazen bu kay-

naklar, oldukça geniş bir başka kadın grubunu oluşturan hizmetçiler hakkında da dolaylı kanıtlar içerir.

Arşivci¹⁵, yeni kadın tarihini meşru bir çalışma alanı ve dolayısıyla bir koleksiyon konusu olarak kabul ettiğinde, sadece mevcut koleksiyonları bu yeni araştırma ihtiyaçlarına göre yeniden değerlendirmekle kalmamalı, aynı zamanda bu tarihi doğrudan belgeleyecek türden belgeleri bulmaya ve en azından bir kısmını arşive kazandırmaya çalışmalıdır. Bu, belge sağlama politikası ve değerlendirme kriterlerinde bir değişiklik yapılmasını gerektirir. Bir arşiv kurumunun konu ya da coğrafi bölge açısından az çok belirli bir odak alanı varsa, bakış açısını "sıradan" kadınları da kapsayacak şekilde genişletmek için sadece küçük bir zihinsel sıçrama yeterlidir. Arşivci bu sıçramayı bir kez yaptıktan sonra, kadınlara ait belgeleri sağlama yöntemlerinin, bağışçılarla ilişkilerin ve kayıt altına alma süreçlerinin erkeklere ait belgelerle büyük ölçüde benzer olduğunu görecektir.

Muhtemel bağışçı hakkındaki bilgiler çoğunlukla yerel gazeteler, sektör dergileri, sendika gazeteleri ve kurum yayınları gibi basılı kaynaklarda bulunabilir. Bu ipuçları ve özellikle de ölüm ilanları, arşivcinin tüm bağışçılarla iletişimde gösterdiği aynı özenle takip edilmelidir.¹⁶ Arşivci, makaleler, sergiler, resepsiyonlar ve özellikle kadın örgütlerinde yaptığı konuşmalar aracılığıyla, belgelerini toplamayı hedeflediği kadınlar arasında arşivini aktif bir şekilde tanıtmalıdır. Bu konuşmaların ayrıntılı olması gerekmez. Genellikle arşivci, yaptığı işler ve mevcut koleksiyon hakkında doğaçlama konuşabilir (belki bazı elyazmalarını, fotoğrafları ya da bunların slaytlarını göstererek) ve ne tür belgeler aradığını, bunların neden önemli olduğunu anlatabilir. Bunun sonucunda örgütün belgelerini edinebilir ya da bunun sözünü alabilir; ya da dinleyicilerden biri, tam da anladığı türde aile mektuplarıyla dolu bir kutuya sahip olabilir ya da böyle bir koleksiyondan haberdar olabilir. Pek çok kadın için –tıpkı pek çok erkek için olduğu gibi kendilerinin (ya da büyükannelerinin) bir anda tarihin kabul gören bir parçası haline gelmesi gurur vericidir. Bağış gerçekleştiğinde yerel gazetede yayımlanan bir yazı ya da fotoğraf hem bağışçiyı onurlandırır hem de kurumun daha geniş kitlelerce tanınmasını sağlar.

Araştırmacılar, erkeklere ait arşivler için olduğu kadar, kadınlara ait arşivler için de potansiyel bir kaynak olabilir. Araştırmacılar, arşivcinin onların çıkarlarını korumaya (bu genellikle makul bir süre için sırf onlara özel kullanım anlamındadır) hazır olduğunu bilmelidir.

14. Mary Anderson ve Leonora O'Reilly arşivleri Schlesinger Kütüphanesi'nde (sırasıyla A-7 ve A-39); Agnes Nestor arşivi Chicago Tarih Derneği'nde (Chicago Historical Society).

15. Bu makale boyunca dişil (kadın) zamirler, kapsayıcı ve genel bir anlamda kullanılmıştır.

16. Bkz. Virginia R. Stewart, "A Primer on Manuscript Field Work," *Midwestern Archivist* 1, sy. 2 (1976): 3-20.

Ancak bundan daha da önemlisi, arşivin (kurumun) bilinmeyen kadınların belgelerini toplama konusundaki ilgisinin farkına varmaları sağlanmalıdır.

Kadın bağışçılar da tıpkı erkek bağışçılar gibi, arşivlerine (ya da atalarına ait belgelere) ve bunların tarihteki yerlerine yönelik aşırı çekingenlikten kendini yüceltmeye ya da aile gururuna kadar uzanan, kimi zaman çelişkili birçok tutum sergileyebilir. Tıpkı erkekler gibi, bazı kadınlar da bu eşyalardan bir an önce kurtulmak isterken, bazıları en küçük parça üzerinde bile titizlikle düşünür. Muhtemelen “sadece” ev hanımı ya da “sadece” öğretmen olmaya alışkın ya da babalarının kızı, kocalarının eşi olarak tanınan kadınlar daha çekingen olma eğilimindedir; onlar ya da aileleri belgelerini yok etmeye biraz daha yatkın olabilir.

Eğer belgeler mevcutsa, sahibi bu belgelerin tarihsel değerini sorgulayabilir. Arşivci belgelerin değerli olduğunu anlatmaya çalışırken, söz konusu kişinin ve belgelerin bir bölgenin, örgütlenmenin, hareketin ya da herhangi bir şeyin tarihinin ayrılmaz bir parçası olduğunu dürüst ve hevesli bir şekilde açıklayabilir, ancak bu açıklamayı çok uzun tutmamak gerekir. “Büyükanneniz bir fabrika kurmadı ama onun gibi kadınlar olmasaydı, bu fabrika faaliyette kalamazdı,” gibi basit bir söylem 19. yüzyıl sanayiciliği üzerine yapılan uzun bir konuşmadan daha etkili olacaktır.

Potansiyel bağışçı, arşiv kurumunun “seçkin” yapısından ya da “yerleşik düzenin bir parçası” olmasından dolayı şüphe duyabilir. Bu şüphe, belgeleri gerektiği gibi korumak için gerekli olan özel koşulların ve personelin maliyetinin açıklanmasıyla bertaraf edilebilir. Arşivin işleyişine dair bir tur, potansiyel bağışçıya çalışanların sıradan insanlar olduğunu ve belgelerin nasıl saklanacağını, düzenleneceğini, tanımlanacağını ve kullanılacağını gösterecektir. Arşivin yalnızca belirli bir kesime değil, halka açık olması en iyisidir. Bağışçı, hem kendisinin hem de koleksiyonda temsil edilen diğer kişilerin arşivi ziyaret edip belgeleri ve diğer materyalleri kullanmalarının her zaman hoş karşılanacağını bilmelidir.

Bir terzi, fabrika işçisi ya da bir dernek üyesiyle yapılan görüşmelerin ünlü bir yazar ya da siyasetçiyle yapılanlarla aynı özende yürütülmesi gerektiği tartışmasız bir kural olmalıdır. Arşivdeki tüm formlar ve prosedürler uygulanmalı, bağışçı erişim, kopyalama ve telif hakkıyla ilgili soruları net olarak cevaplamalı, titizlikle saklanmalı ve bağışın gerçekleştiği haberi aynı coşkuyla duyurulmalıdır.

Bir arşivin genişleyen koleksiyon alanları daha çok tanıdıkça, insanlar, arşivin talep etmediği bazı belgeler de dahil kendi belgelerini bağışlamaya başlayacaklardır. Arşivci, bu yeni alanlarda hangi belgelerin toplanacağı-

na karar verirken olağan değerlendirme kriterlerini uygulayarak: Belgelerin kanıt niteliği ve içerdiği bilgiler, toplanmaya değer olup olmadıklarını belirler; konuları ya da coğrafi odakları ise hangi koleksiyona dahil edilecekleri konusunda ölçüt oluşturur. Değerlendirme yapan arşivci, tarihi neyin oluşturduğuna dair farklı bir bakış açısı benimsemiş olduğundan, sıradan kadınların yaşamlarına dair belgeleri sağlamak için bu genel kriterleri uygulayacaktır. Değerlendirme süreci hem kadınlar hem de erkekler için geçerli olsa da, birçok arşivci –tıpkı birçok toplum ya da aile tarihçisi gibi– kadınların da erkekler kadar tarihin bir parçası olduğu konusunda fazladan bir hatırlatmaya ihtiyaç duyar.¹⁷

Hemen hemen tüm kadın örgütlerinin kayıtları ilgi çekicidir. Kadınlar ortak bir amaç etrafında bir araya geldiklerinde, sadece örgütlenme çabası göstermeleri bile hedeflerinin ya da faaliyetlerinin genel ya da simgesel bir önem taşıdığını gösterir. Ayrıca örgütsel kayıtlar vaka kayıtlarını ya da diğer ölçülebilir verileri içerebilir. Örneğin, North Bennet Street Endüstri Okulu'nun (The North Bennet Street Industrial School) kayıtları, gündüz bakımevi öğrencilerinin ve mesleki yerleştirme hizmeti alan bireylerin ailelerine yönelik istihdam, eğitim, sağlık ve sosyal yardım hakkında bilgi içerir. Ders devamlılığı ve kulüp üyeliğiyle ilgili veriler tek başına önemsiz görünebilir, ancak göçmen mahallelerindeki ailelerin hayatlarını yeniden inşa ederken kamusal sosyal yardım kayıtları gibi diğer kayıtlarla beraber kullanıldığında önemli hale gelebilir.¹⁸

Bir kurumun tarihini belgelemekle görevli bir arşivcinin bile, arşivde tutulacak belgelerin kapsamını genişletmesi gerekebilir. Örneğin, bir kolej ya da üniversite arşivcisi, kurumun yükseköğretim sağlayıcısı olarak tarihine yönelik kanıtları saklamakla yükümlüdür. Ancak kolej ya da üniversite aynı zamanda kadınlar ve erkekler için geçim kaynağı ve büro işleri sağlayan bir işverendir ve birçok kişi için Amerika'daki hayata ya da şehir hayatına uyum sağlamanın bir yoludur. Kurumun bunu nasıl yaptığı ve çalışanlarının hayatlarında ne anlama geldiği belgelenmeye değerdir. Sosyal hizmet kurumlarında olduğu gibi üniversitenin personel dosyaları da bu az bilinen insanların hayatlarına dair mevcut tek kayıt olabilir.¹⁹

17. “Tarihin oluşumunda kadınlar bir güç olmuştur.”: Mary R. Beard, *Woman as Force in History* (New York: The Macmillan Company, 1946), vi.

18. North Bennet Street Endüstri Okulu kayıtları, Schlesinger Kütüphanesi.

19. Modern, büyük ölçekli kurumsal koleksiyonlar ya da belge gruplarının ortaya çıkardığı değerlendirme soruları, kadın, erkek ya da karma gruplar için ortaktır. Asıl mesele, yeni kadın tarihi yaklaşımının bizi “araştırma değeri” kavramını yeniden tanımlamaya zorlamasıdır. Artık yalnızca önemli kuruluşların liderleri değil, tüm grupların tüm üyeleri araştırma açısından önem taşımaktadır.

Ana ölçüt, kişinin ya da ailenin kamusal (genellikle siyasi, askeri ya da edebi) önemi söz konusu olduğunda, kişi ve aile arşivlerini değerlendirmek daha zordur.²⁰ Sayısız ve çoğu kez sıkıcı olan seyahat günlükleri, eğer genç bir kadının Avrupa seyahati sırasında yaşadığı baş ağrılarını ya da bayılma nöbetlerini kaydediyorsa ya da onunla seyahat eden kişilerle olan ilişkisini aydınlatıyorsa yeni bir önem kazanır. Ev işlerinde yaşanan değişimleri belgelemek isteyen araştırmacılar hangi aile üyelerinin ya da hizmetçilerin yemek pişirdiğini, toz aldığı ya da çamaşır yıkadığını, bunu ne sıklıkla yaptıklarını ve ne kadar zaman aldığı bilmek isterler. Ev hayatıyla ilgili tüm bilgiler -iş, güç ilişkileri, üreme, eğitim, vb.- yararlı olabilir. Örneğin, Janet Brodie, demiryolu ekonomisti, gazeteci ve *Poor's Manual*'ın [Poor'un El Kitabı] yaratıcısı Henry Varnum Poor'un eşi Mary Pierce Poor'un, 64 yıllık evlilikleri süresince âdet dönemlerini ve eşiyle yaşadığı cinsel ilişkisini günlüğüne not etmek için semboller kullandığını keşfetmiştir.²¹ Böyle bir bilgi, daha az tanınan bir kadının günlüklerinde ve belgelerinde de, eşit derecede değerli olacaktır. Bu özel bilgi ile yetişkin kadın doğum istatistikleri arasında kesinlikle yakın bir bağlantı vardır; tarih, ikisine birden sahip olduğu için daha zengindir.

Mr. Poor, bu tür özel bilgileri *kaydetmemiştir*. Genellikle, birçok istisna olmasına rağmen, kadınlar özel olayları, erkekler ise kamusal olayları kayıt altına almıştır. Yeni kadın tarihi sayesinde, örneğin hane halkı hesaplarının Amerikan ekonomisi hakkında, endüstriyel üretim ya da ticarete dair istatistiklerin sağlayamadığı önemli bilgileri sunduğunu görebiliyoruz. Doktorların bakış açısından kadın doğum uygulamalarının tarihini anlatmak, hikâyenin sadece bir kısmını verir; daha fazlası Nancy Atwood Sprague'in kızının doğumuna²² ilişkin anlatısından ya da düşük yapan eşinin ölümünün ardından Cyrus Taber'in hissettikleri Allen Hamilton'a yaptığı açıklamadan öğrenilebilir.²³

Tüm bunlar, her şeyi toplamamız gerektiğini, en bilinmeyen kişinin hayatındaki en önemsiz olay ya da duyguya dair en küçük bilgi parçasının bile bir araştırma değeri

taşıyabileceğini düşündürüyor. Öyle olabilir, ama açıkçası her şeyi toplamak mümkün değildir. Nelerin toplanmaması gerektiğini tanımlamak zordur; Schlesinger *Kütüphanesi*'nin (Schlesinger Library) geri çevirdiği koleksiyon örnekleri, bu konuda kesin bir ölçüt olmasa da yol gösterici olabilir. Bunlardan biri, 1950'ler ve 60'larda bir kadının başka bir kadına yazdığı, okuduğu kitaplardan ve genellikle tanınmayan kişilerin eylemlerinden ve buluşmalarından bahseden bir grup mektuptu. Çok uzun bir zaman dilimine yayılan çok az sayıda mektup olduğu için tutarlı bir hikâye oluşturmak mümkün değildi; ayrıca yazışmaların diğer yarısı yok edilmişti. Mektuplarda adı geçen bazı kişilerin tanınabileceği yerel bir arşiv önerdik, ancak bu birkaç mektubun tek başına herhangi bir yerde anlam ifade etmeyeceğinden oldukça emindik.

Yakın tarihli bazı günlüklerin yazarı boşanmış, sinir krizi geçirmiş ve rahmi alınmıştı; ancak büyük, sayfaları çıkarılabilen defter formundaki günlüklerinde, bu olaylardan çok kahvaltıda ne yediğine dair notlar vardı ve dergilerden kopyalanmış uzun pasajlarla doluydu. Bu günlüklerin kapladıkları önemli alanı haklı çıkaracak kadar anlamlı bir içeriği olmadığına karar verdik. Benzer şekilde, Harvard'lı bir profesörün eşine ait bazı eski günlükler de oldukça yüzeyseldi; ne zaman toz aldığı ve çaya kimin geldiğini anlatıyordu, ancak onun düşünceleri ya da duyguları hakkında hiçbir ipucu vermiyordu. Bu günlükleri, ev işleri ve Cambridge sosyal hayatıyla ilgili bilgiler içermeleri nedeniyle kabul edebiliriz; ancak bir antikacı tarafından teklif edilmişlerdi, bu yüzden araştırma potansiyellerinden çok fiyatları olumsuz bir faktör olarak ağır bastı.

Belki de bu vakaların herhangi birinde ya da tamamında yanılmışızdır. Belki de bundan 100 yıl sonra tarihçiler ve arşivciler, bizlerin 19. yüzyıldaki kadınlara -kadın akrabaları öldüğünde yazdıkları tüm mektupları toplayıp ateşe atanlara- duyduğu öfkenin aynısını bize duyacak.²⁴ 100 yıl sonraki tarihçilerin hangi kanıtlara ihtiyaç duycalarını bilemeyiz. Ancak küratörler ve arşivciler, günümüz tarihçileriyle araştırma ihtiyaçlarını tartışmalı ve sadece araştırma ilgilerinin zamanla değiştiğini değil, Herbert Finch'in belirttiği gibi, bu ilgileri belirlemede bir miktar etkileri olabileceğini de göz önünde bulundurmalarıdır.²⁵

20. Aslında, bir aile üyesinin önemli biri olması, o kişiye ait aile evraklarının arşivlere alınmasını garanti etmiyordu. Massachusetts Tarih Derneği Richard Henry Dana Jr.'ın arşivini uzun zaman önce sağlamıştı; ancak 1960'ta annesinin, kız kardeşinin ve diğer kadın akrabalarının sayısız günlükleri ve mektupları hâlâ ailenin elindeydi. Bu belgeler daha sonra Schlesinger Kütüphanesi'ne devredildi.

21. Janet F. Brodie, *Fertility and Family Limitation: The Henry Varnum Poores, 1840-1880* (Doğurganlık ve Aile Sınırlaması: Henry Varnum Yoksulları, 1840-1880), Dördüncü Berkshire Kadın Tarihi Konferansı'nda verilen bildiri, Mount Holyoke College, Ağustos 1978.

22. Nancy Ann (Atwood) Sprague Arşivi, MC 259, 3v, Schlesinger Kütüphanesi; microfilm olarak mevcut.

23. Hamilton Family Arşivi, MC 278, 42, Schlesinger Kütüphanesi. Bu örnek, bir erkeğin özel bir olaya dair yorum yaptığı nadir "istisnalardan" biridir; ancak bu yorumu da bir iş ortağına yazdığı mektupta dile getirmiştir.

24. Yazara, bazı çevrelerde bunun rutin olarak yapıldığı söylenmiştir. Bu anlatının doğruluğu kesin olmasa da, gerçekten yapıldıysa bile, bugün bile oldukça rahatsız edici olduğu açıktır.

25. Yazar bunu okumaktan ziyade daha çok duymuştur. C. Herbert Finch, 22 Şubat 1979 tarihli özel bir yazışmasında bu fikri desteklemiştir: "Arşivcilerin araştırma eğilimlerini etkileme fikri... benim için belge sağlama çalışmalarının zorluklarının bir parçasıydı, ki hâlâ da öyle."

Araştırmacılarla iletişim, sadece değerlendirme ve belge toplama konusunda değil, aynı zamanda araştırma kılavuzunu geliştirmeye de yardımcı olacaktır. En donanımlı arşivlerde bile okuyucuların istediği belgeler, geleneksel tanımlama ve dizinleme yöntemlerinin sınırlamaları nedeniyle kaybolabilir. Örneğin, birkaç yıl önce Anne Farnam, Massachusetts Tarih Derneği'nde (Massachusetts Historical Society) kadın belgelerinden oluşan kapsamlı bir sergisi açtı. Sergilediği öğelerin çok azı herhangi bir arama kılavuzunda listelenmişti; bunları bulabilmek için önsezilerini takip etmesi ve birçok koleksiyonda kapsamlı bir araştırma yapması gerekmişti. Onun bu çabaları sonucunda, arşiv çalışanları ellerinde ne olduğu konusunda çok şey öğrendi. Daha önce kadınlara pek dikkat etmemişlerdi, muhtemelen kimse onlarla ilgili soru sormamıştı.

Arşivciler, yeni arama kılavuzlarında öne çıkarılacak ilgi çekici isimleri ve konuları belirlemek amacıyla araştırmacılara, güncel ve bazen geleceğe dönük araştırma ilgi alanlarını sorabilirler. Ayrıca araştırmacıları önceden işlenmiş materyallerin tanımlama ya da dizinleme açısından -özellikle yeni araştırma türleri için- yetersiz olduğu noktaları belirtmeye teşvik edebilirler.

Örneğin, yukarıda sözü edilen ve Avrupa'yı gezen genç kadın gerçekten de baş ağrılarını günlüğüne kaydetmişse, bu koleksiyonun kataloğunda "Kadınlar-Sağlık ve hijyen" başlığı altında bir girişin yanı sıra "Yolculuklar ve seyahatler" başlığı altında da bir katalog girişi olacaktır. Genç kadın, muhtemelen babası, erkek kardeşi ya da eşi adına düzenlenmiş bir koleksiyon içinde gömülü durumda olsa da, kart kataloğuna ya da seri açıklamasına dahil edilmelidir; tıpkı belgelerde temsil edilen diğer kadınlar, hizmetçiler ve diğer çalışanlar gibi. Burada söz konusu olanın koleksiyonların ya da belge gruplarının tanımlarını genişletmek olduğu açık olmalıdır; hiçbir şeyin kaybolmasına gerek yoktur. Kart kataloğuna ek girişlerle ya da bir elyazması koleksiyonunun ya da belge grubunun tanımlamasında, doğum kontrolü, kız kardeşler arasındaki ilişkiler ya da benzeri konular hakkında bilgi içerdiğine dair bir not eklenerek daha fazla bilgi sağlanabilir.²⁶

NHPRC'nin *Directory of Archives and Manuscript Repositories*'in (Arşivler ve El Yazması Kaynakları Rehberi), Hamer'ın güncellediği *Guide to Archives and Ma-*

nuscripts'ten (Arşivler ve El Yazmaları Rehberi) daha çok sayıda konu başlığı kullanması cesaret vericidir.²⁷ Konu girişlerinin az olduğu ya da hiç olmadığı arama kılavuzları (ister kurum içi ister kurumlar arası olsun) tarihyazımında seçkin bir yaklaşımı yansıtır ve pekiştirir. Elbette tanınmış kişiler dizinlenir ve okuyucular Elizabeth Cady Stanton ya da Clara Barton'u doğrudan isme göre arayacaklardır. Ancak okurların, ev hizmetlilerinin, öğretmenlerin, fabrika işçilerinin, parça başı çalışanların ya da ev kadınlarının isimlerini bilmeleri pek olası değildir. Eğer yeni tarih anlayışı bu kişileri dikkate alacaksa, onlara ait ya da onlar hakkında olan belgelerin konu başlıkları aracılığıyla ya da seri tanımlamalarında belirtilerek öne çıkarılması gerekir. Göçmen bir kadının anıları ya da bir öğretmenin günlüğü için ana giriş yine yazarın adı olmalıdır. Ama aynı zamanda "ABD-Göç, Göçmenlik ve Öğretmenler" başlıkları altında ek girişler de olmalıdır; yoksa hemen hemen hiç kimse bu anıları ya da günlüğü bulamayacaktır.

Yeni kadın tarihi, arşivcilerin arama kılavuzlarına yeni eklemeler yapmasını gerektirirken mevcut türlerin yerine yenisini koymalarını gerektirmediği gibi, tarih yazımında da bir türün yerine başka bir türü koymak değil, tarihe yeni bir boyut eklemek olarak görülmelidir. Baş ağrılarıyla dolu seyahat günlükleri hem sağlık hem de seyahat kategorilerinde katalog girişleri alır. İsimsiz insanlara hak ettikleri değeri verirken liderleri küçümsemek gerekmez. Susan B. Anthony, arkasında pek çok kadının desteği olmadan oy hakkı mücadelesini sürdürmezdi; öte yandan, bu kadınların çoğu da Anthony'nin ilhamı ve liderliği olmasaydı oy hakkı için pek bir şey yapamaz ya da hiç harekete geçmezdi. Anthony tek önemli figür değildi, ama önemliydi. Biz, anonim göçmen kadınlar ve orta sınıf kadınların ev hayatıyla ilgili materyali toplamaya ve yeterince tanımlamaya çalışırken bile Anthony'nin mektuplarını toplamaya ve dizine eklemeye de devam edeceğiz.

Aşırı görüşler, bizi sarsarak alışılmış düşünce kalıplarından kurtulmamızı sağlar, ancak er ya da geç yeni sentezlere ulaşmalıyız. Carroll Smith-Rosenberg, kamusal alanın önemini küçümseyerek "kadınlara oy hakkının ne Amerikan siyaseti ne de Amerikalı kadınlar için pek bir anlam taşımadığını kanıtladığını" ileri sürer.²⁸ Kadınlara oy hakkı, belki de geleneksel kadın ta-

26. Konu başlıklarının biçimini tartışmak bu makalenin kapsamı dışındadır. Sadece şunu belirtmemeye izin verin: Tüm arşivlerin, Kongre Kütüphanesi'nin "Doktorlar - Kadın" (Women as physicians) başlığını sadece "Doktorlar" olarak değiştiren Schlesinger Kütüphanesi'nin uygulamasını takip edemeyeceğinin ve çoğu arşivdeki tüm doktorlarının kadın olmadığını farkındayım. Yine de oldukça küçümseyici olan "... - Kadın" başlıklarının "Doktorlar - Erkekler ve Doktorlar- Kadınlar" olarak yer değiştirdiği günün sabırsızlıkla bekliyorum.

27. National Historical Publications and Records Commission (Ulusal Tarihsel Yayınlar ve Kayıtlar Komisyonu), *Directory of Archives and Manuscript Repositories in the United States* (Birleşik Devletler'deki Arşivler ve El Yazması Depoları Dizini) (Washington: National Archives and Records Service, 1978); ve Philip M. Hamer, ed., *A Guide to Archives and Manuscripts in the United States* (Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Arşiv ve El Yazmaları Koleksiyonları Rehberi) (New Haven: Yale University Press, 1961).

28. Smith-Rosenberg, "The New Woman," 186.

rihçilerinin ileri sürdüğü kadar önemli olmamış olabilir, ancak bir fark yaratmıştır. Eğer kadınlar 1920'de ya da sonrasında oy hakkını elde etmemiş olsaydı, hâlâ bunun için mücadele ediyor olurduk. Ayrıca oy hakkı hareketinde kadınlar örgütlenmeyi, lobiciliği, işbirliği içinde çalışmayı ve kamusal alanda risk almayı öğrendiler. Oy hakkı, bazı savunucularının öngördüğü gibi, ülke meselelerinde mucizevi bir iyileşme sağlamadıysa, bu durum, kadınların ahlaki açıdan üstün değil, herkes gibi insan olduklarının ve siyasi, toplumsal ve ekonomik kurumların değişime karşı sanılandan daha dirençli olduklarının bir göstergesidir. Kimin başkan olduğu, hangi yasaların çıkarıldığı, ABD'nin savaşa girip girmediği ya da bir toprak parçasını ilhak edip etmediği gibi meselelerin anonim bireylerin yaşamı üzerindeki etkisini, aslında kendi yaşamlarımızdan biliyoruz; ama bunlar herhangi bir tarihsel anda o kişinin nasıl bir hayat sürdürdüğünü tam anlamıyla açıklamaya yetmez. Yeni kadın tarihi, sıradan kadınlarla ilgili belgeleri ya da kayıtları kullanarak bu anlatımı tamamlamayı amaçlar.

Yeni bilgiler ve bakış açıları, daha önceki görüşleri bütünüyle reddetmeden onların önem sırasını değiştirmeye yardımcı olabilir. Bazı tarihçiler kadınların her zaman erkekler tarafından baskı altında tutulduğuna; bazıları ise tarihyazımında bu "baskı okulu"nun yanlış olduğuna inanır. Peki, neden her ikisi de olmasın? Smith-Rosenberg'in on dokuzuncu yüzyıl kadınları arasındaki destek ağları üzerine yaptığı değerli ve öncü araştırması, Mary Beard'ın yaklaşık otuz yıl önce uyardığı gibi²⁹, "baskı okulu" tek taraflı bir anlatı sunsa da, kadınların erkekler tarafından baskı altında tutulduğu gerçeğine karşı bizi kör etmemelidir. Kadınların, kadınlar üzerindeki baskısı da dikkate değer bir başka konudur.³⁰ En görünür olanı, orta ve üst sınıftaki kadınların alt sınıftaki kadınlara yönelik baskısıdır. Aynı sınıfa mensup kadınlar arasında bile, her ne kadar öyle olmasını dilersek de, "kız kardeşlik" her zaman yaygın bir ilişki biçimi olmadı. Julia Ward Howe, 1869'da New England Kadınlar Kulübü'nü (New England Women's Club) kurarken, "Birbirimizle iletişime geçerek kendi cinsiyetimize karşı daha adil ve cömert olmayı öğreneceğiz" demiştir. Howe, "kız kardeşlik" kavramını, çevresinde gözlemlediği bir olguyu tanımlamak için değil, ulaşılması gereken bir ideal olarak kullanmıştır.³¹

Dönemlendirmeyi yeniden gözden geçirirken en yapıcı yaklaşım sentezleyici bakış açısidir. Yeni kadın tarihi, kadınlar için dönüm noktası niteliğindeki olayları belirlemeye çalışırken, genel tarihyazımındaki dönemlendirmenin nasıl revize edilebileceğini de ortaya koyabilir. Kauçuk biberon emziği kadınlar için önemliydi, ancak Bessemer konvertörü de önemliydi; çeliğin inşaat, ulaşım, silah, mutfak eşyaları, vb. alanlarda yarattığı değişimler herkesi etkiledi. Öte yandan emzik, annelerine ve eşlerine sağladığı görece özgürlük nedeniyle erkekleri dolaylı olarak, tıpkı bebek kız kardeşleri gibi emzik verilen erkekleri ise doğrudan etkiledi.

Kadın tarihi, sosyal tarihin bir uzmanlık alanı, hatta alt uzmanlık alanı olarak adlandırılmıştır. Ancak bu bir uzmanlık alanı değildir. Kadınlar, tıpkı erkekler gibi, bir alt grup değildir; Gregory Stiverson'un ifade ettiği gibi kadınlar bir "özel çıkar grubu" da değildir.³² Gerda Lerner, "biz sadece çok fazlayız" diye yazar.³³ Ve sayılar bir yana, çoğu kişi buna inansa da, kadınların ne yaptığını fark etmeksizin erkeklerin kamusal tarihinin aynı kalacağına inanmak imkânsız görünüyor. 1880-1930 yılları arasındaki işsizliği inceleyen bir öğrenci, kaç kişinin ne kadar uzun süre işsiz kaldığını görünce hayrete düştü; çünkü çalışırken bile çok kazanmadıkları halde bu süreci nasıl yönettiklerini merak etti. Fakat onun işsiz "insanları" yalnızca erkeklerden oluşuyordu: Eğer kadın istihdamı ve işsizliğini de incelemiş olsaydı, erkeklerin işsizken nasıl geçindiklerini öğrenebilirdi (ki bu onun sadece kadınların işsizliğini araştırması gerektiği anlamına gelmez).

Çoğu arşivci ve el yazması küratörü tarih yazmaz. Ancak, özellikle de belgeleri ve arşivleri değerlendirirken ve onları tanımlarken verdiğimiz kararlarla ya araştırmadaki yeni eğilimleri destekleyebilir ya da onların önüne engeller koyabiliriz. "Tarih" kavramının yalnızca önemli insanların değil, her sınıf, ırk ve cinsiyetten insanın yaptıkları ve yaşadıklarıyla ilgili olduğunu kabul edenler, çalışmalarının daha anlamlı ve heyecan verici olduğunu göreceklerdir.

29. Beard, *Woman as Force in History*.

30. Kadınlar tarafından erkeklerin baskı altına alınması da bu duruma dahildir; en belirgin örneği ise erkek bebeklerin anneleri ya da diğer yetişkin kadınlarla olan ilişkilerinde görülür.

31. Bkz. New England Kadın Klübü (New England Women's Club) belgeleri, 178, vol. 11, 30 May 1869 için girilen kayıt, Schlesinger Kütüphanesi.

32. Gregory A. Stiverson, "The Activist Archivist: A Conservative View," *Georgia Archive* 5, sy. 1 (Kış 1977): 5.

33. Lerner'in "Effects of Women's History (Kadın Tarihinin Etkileri)" başlıklı paneldeki giriş konuşması, s. 11: "Kadınların tarihteki diğer tüm alt gruplardan farklı bir alt grup olduğu varsayımından yola çıkarak 1969'da Kadın Tarihi'yle ilgilenmek için kavramsal bir çerçeve oluşturma sorusunu gündeme getirmeye başladım. ... Ancak şimdi, kadınların bir tür alt grup olduğu düşüncesinin yanlış olduğuna kanaat getirdim. Bu yaklaşım artık işe yaramıyor; çünkü biz çok fazlayız." Lerner 5-6. sayfalarda ise kadın tarihine dair "baskı yaklaşımı" üzerinde durur.